

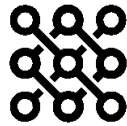
80. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference 2022

KRITISKĀS DOMĀŠANAS IESPĒJAS UN ROBEŽAS MŪSDIENU LATVIJĀ

Tēžu
krājums

Latvijas Universitātes
Filozofijas un socioloģijas institūts

2022. gada 3. marts

**80. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference 2022**

Tēžu krājums sagatavots Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūtā,
LU prioritārajā projektā “Kritiskā domāšana, inovācija, konkurētspēja un globalizācija”

Sastādītāja un zinātniskā redaktore: Solveiga Krūmiņa-Koņkova

Literārā redaktore: Arta Jāne

ISBN: 978-9934-506-65-9

© Latvijas Universitāte, 2022

© Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, 2022

Saturs

Maija Kūle	Filosofiski kritiskā domāšana pandēmijas laikā	4. lpp.
Māra Kiope	Eiropiska un latviska zināšanu sabiedrība kritiskās domāšanas kontekstā	5. lpp.
Artis Svece	Kritiskā domāšana un kritiskā retorika	6. lpp.
Rihards Kūlis	Globalizācija un globalizēšana: teorētiski aspekti	7. lpp.
Uldis Vēgners	Fenomenoloģijas pielietojums empīriskajos kvalitatīvajos pētījumos medicīnas humanitārajās zinātnēs	8. lpp.
Andrejs Balodis	Nogaidošie ķermeņi, vakcinācija un iemiesotā pieredze. Problēmas un izaicinājumi	9. lpp.
Māra Grīnfelde	Iemiesotības loma attālinātā saskarsmē: fenomenoloģiska perspektīva	10. lpp.
Marija Semjonova-Reinholde	Ķermeniskie attēli jeb neirotikla fenomena filozofiskā analīze	11. lpp.
Igors Šuvajevs	Dzīves medicinizācija un “kritiskā domāšana” Latvijā	12. lpp.
Māris Kūlis	Dialoga un kritikas neiespējamība iekšējo konfliktu draudos: woke vs based	13. lpp.
Andris Hiršs	Kritiskā domāšana militārajā jomā – izaicinājumi un specifika	14. lpp.
Svetlana Kovaļčuka	Pareizticīgo latviešu priesteru dzīves gājums, 20. gadsimta 20.-50. gadi	15. lpp.
Nadežda Pazuhina	Postateistiskais kā postsekulārais: reliģiskās pieredzes reprezentācijas modeļi	16. lpp.
Reinis Vilciņš	Vai ir iespējama zinātnisko tēžu filozofiska kritika? Vītgenšteins un viņa sekotāji	17. lpp.
Juris Dzelme	Modelēšanas iespējas un robežas	18. lpp.

Dialoga un kritikas neiespējamība iekšējo konfliktu draudos: woke vs based

Māris Kūlis

Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts

Jautājumā par iekšējo karu cēloņiem ir jāpaļaujas uz daudziem minējumiem, jo ierosinoši notikumi var izraisīt konfliktu, tomēr tie neko daudz nepasaka par plašāku kontekstu, apstākļiem, sabiedrisko noskaņojumu, kas dzirkstelei ļāvuši aizdedzināt iekuru. Revolūciju vēsture parāda, ka nav iespējams skaidri paredzēt – nedz kādi būs, nedz kad būs iekšējie konflikti, un tomēr zināmas indikācijas pastāv. Kā parāda vēsture, nabadzība nav revolūciju nosacījums (jo citādi tās notiktu katru dienu), bet nozīmīgāka ir pārmaiņu dinamika, turklāt vienalga – kurā virzienā. Salīdzinoši tipiska revolūciju augsne ir lēna ekonomiskā izaugsme un tam sekojošais straujais kritums – situācija, kas raksturo Covid-19 krīzes skarto pasauli. Jāņem vērā arī skatījuma izjūta – patiesiem ekonomiskiem rādītājiem nav liela nozīme, ja vien sabiedrība uzskata, ka situācija ir slikta (ASV piemērs), vai otrādi, ka laba (Krievijas piemērs). Te jāņem vērā kultūras aspekts, kas filosofiskā skatījumā ir interesantāks. Sabiedrību iekšējo konfliktu vēsture parāda, ka sabiedrisku šūmēšanos nereti izraisa atsvešinātība no elites. Tā ir situācija, ka savējo elite ir kļuvusi sveša un tādējādi tai vairs nav leģitimitātes mūs apspiest. Citiem vārdiem, lai gan elite ir apspiedoša, tā tomēr ir “savējā”. Šādu apsvērumu kontekstā ir vērts izvērtēt šā brīža situāciju Rietumos, tostarp Latvijā, kur citstarp redzama “liberāļu” un “konservatīvo” pretstāve, bet arvien skaidrāk arī “woke” kustības klātbūtne (pretējā pusē “based”). Runājot par “woke”, var teikt, ka ir izveidojusies kustība, kurā ir izteikti nošķirtas divas pasaules, jaunā un vecā kultūra, kuras ir radikāli antagonistiskas. Sabiedrības elites, pieņēmušas “woke” idejas (kuras sašķeltību radikāli dramatizē), zaudē ievērojamas sabiedrības daļas uzticību un tādējādi vairo konfliktu riskus. Kā rāda vēsture, revolūcijas notiek nevis no apakšas, bet no augšas. It īpaši ASV tas redzams, kur pastāv dažādu elites grupu konflikts. Iespējams, ka jaunā elite ir sajūgusies ar Silikona ielejas eliti, kura iemieso specifisku ideoloģisku orientāciju. Tas liek bažīties par konflikta iespējamību un radikālu dialoga noraidījumu.

Referāts sagatavots VIAA pasākuma 1.1.1.2. "Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts" projektā unTERROR – "Saprast teroru: fenomenoloģiski-hermeneitiskā metodoloģija terorisma pētniecībai" (1.1.1.2/VIAA/4/20/607)